

ШЫҢ

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 247 (9317)

Пятница, 1973 чыл, октябрь 19

1925 чылда
үндүрүлгөттөгөн

Өртөө
2 көп.

ЛЕКЦИЯ ПРОПАГАНДАЗЫ

Республикага хой ажылын улам ийик хөгжүдери айтыр-гыларын чыгарып СЭКП обкомунун Х пленуму хойуну баш салып өстүрүп, хой ээдин база дүктү бүдүрүп белеткээр талазы-биле чамдык чедийиштерин, арга-дуржулганын бар-нын демдегледин. Ооң-биле кады мал ажылында ол чутула алдырнын ам-даа оюмун темпир-биле хөгжүп турарынын чыдааганын тодараткан, хой ажылын хөгжүдериини шийитирип базамы кылдыр дээш, экономиктиг, организа-кче база идеолоттук тодаргыт хемчеглерин айтып шийтир-илеу хузуз алган болган.

Политиктиг ажылды чутула участыг болуп лекция про-пагандазы ол сорулгаларын шийтирээрине база улут ро-ды ойнаар апар. Бодунуң бүгү-ле арга-хемчеглери-биле көдээ ажил-агыйын, ылаңгыа бистин республикада оон чутула ал-дыр болор хой ажылын хөгжүдериини эң муракчы, эң ажык-тыг аргаларын иштердиргенин ол идеялгыл дуузалар.

Ажыл-агый, ферма, бригада бүрүзүне лекция пропаган-дазын экономиктиг кол сорулгаларга дүштүр чорудуп, куш-ажылды, социалисттик чарыкты организаастарына муракчы арга-дуржулганын пропагандаларыч кичээлгенин салза чо-тур. Ол ышкын бол ажылче специалисттерин, чарыкчыларын, куш-ажылдын мура-агыйларын хой-биле хара туруп, оларга метадиктиг дуузага доктаамал чедирип, оларнын бо керекке идеялгыл киржигезин демдегеп мактаргы чутула.

«Билг» нитилелиниң республика организаастарынын баш-таар черинге чоктаа чад көдээ ажил-агый билгилерин бо-лгаш муракчы дуржулганын Каз-Хем районда пропагандалап турарынын дугайында айтыргы чыгарыпкан. Ол районда бо талазы-биле лекция пропагандазы багыт эвес тургустунган. Лекция пропагандазында 50 аяк специалисттер, бүдүрүл-генин муракчылар доктаамал киржи турар. Билгенин «Ле-пичирик орук», «Бүр» совхозтарда Г. Ярина, М. Полежаев, «Тилгел» колхозта А. Мусихин, В. Рыжов, СЭКП райкомунун ажилдагы В. Гайдуков болгаш өскер-даа ажил-агый чидерин мурунуга Солун лекцияларын, бещаларын, мет-кедериң номчун турарлар.

Ол ышкын лекция пропагандазын ажил-агый мурак-чыларын хара туруп. Чижээлээр, «Коммунизмче орук» колхозтун механизатору Ч. Михалченко, «Октябрь 30 чыл» колхозтун иек калдарыны И. Дорффева, «Бүр» совхозтун саячызы Н. Коробейникова олар боттарынын арга-дуржу-лазын эш-өөрүне дамчыдып, ажил-агыйда чаа, муракчы чүдүдери иштердиргенин идеялгыл киржи келгенин. Кө-дээ ажил-агыйын хөгжүдериини айтыргаларын талазы-биле конференцияларын, семинарларын «Билг» нитилелиниң район организаастары аргаларын, механизаторларын база ма-зчыларын экономиктиг өскөргөзгөчү организаастар.

Былчазак чамдык черлерде лекция пропагандазы үн-иң ийгелдигин чедир тургустуунаанын айтыр херек. Билгенин Эрини, Овур, Би-Хем районнара номчутуруп турар лек-цияларын шыныра куду, тематиказы кызын. Эртмен-хемчегтиг депшиле, экономика, муракчы арга-дуржулга, коммунисттик кижизидиле темаларына лекцияларын ол районнара эвеш номчун турар. «Билг» нитилелиниң район болгаш эге ор-ганизаастары лекция пропагандазын бекке деген чорудар дээш бо талазы-биле тодаргыт хемчеглерин ап, сут-баран фермаларынын, хойжу бригадаларыч үнүшкүнерин органи-заастар ужуруп.

Экономиктиг билгилерин, муракчы арга-дуржулганы про-пагандалап турарында чамдык чедистерини бары — партия комитеттеринин, «Билг» нитилели организаастарынын, рес-публиканың эртем-методиктиг чөвүлелиниң болгаш чер-черде методиктиг секцияларын ол чутула ажилче кичээлгени сал-бып келгенин түнелди. Ол ышкын көдээ ажил-агый му-ракчы арга-дуржулганын иштердир база пропагандалар ай-тыргаларын дорт харадып турар көдээ ажил-агыйын. Дур-жулга станциязы бо талазы-биле кошка ажилал турар.

«Бүгү пропагандазын ажил-агый тургузушкунуң под-диктиг дуржулганын дүштүр тургустун хара херек... Ам бистин кол политиканын күрүшүн экономика тургузушкуну бо-лур... бүгү агитация болгаш пропагандазын база аңаа дүштүр тургустун турар ужуруп» — деп, В. И. Ленин чу-гаалаан. Ол оостер ам-даа бодунун ужу-утказын чидирбээн.

Бистин партияны ажил-агыйын эргелеп башкаларынын муракчы аргаларын ажилдарынын, оон дээштин бидерини улут ужу-дуржулганын айтып турар амгы уде республика-нын ажил-херектерини бодунуң салдарын лекция пропаган-дазы чедирген тургустун дээш, оон дээштин бидеринче кол кичээлгени салыр херек. Бо дээр партия организаастарынын эң чутула кичээлгени салыр ажилдарынын бирээз болур. Көдээ ажил-агыйын болгаш экономиктиг билгилерин, му-ракчы арга-дуржулганын пропагандаларынын ажилгы чор-уу болза, ажилчы чоңу коммунисттик бекке демдегеле киж-диргенин талазы-биле нити идеолоттук ажилга оңу дүштүр чорударында кол хамдаржыр.

Партияны XXIV съездинин болгаш СЭКП ТК-нын Пле-нуларын шийтирлерини дүштүр саядыгын сорулгаларын күсүдериин уланган организаастар, партияга болгаш иде-ологтук ажилдарын бекке деген тургустунга улут дуу-занын чер-черде «Билг» нитилелини организаастарын көр-гүзүр апар. Ол ышкын СЭКП Тыва обкомунун Х пленумунун хой ажылын хөгжүдери дугайында доктаалын совхоз ажил-чыларына, колхозчуларга тавыштарында лекторлар, аг-итаторлар, политинформаторлар идеялгыл киржиң, бо талазы-биле партия организаастарынын организаастар, кижизидиле ажилдарына улут дуулашкылар болган турар ужуруп.

Бистин партиянын даушкы болгаш иштики политиканын кайгамчык түнелдир, марксизм-лениниң үзөл-бодалды, коммунисттик мөзү-шынаны, совет патриотизмин болгаш ин-тернационализмин идеяларын пропагандалары, куш-ажыл-да болгаш социалисттик өнүгүш коммунисттик дүзү-биле көрү-нүс, буржуа идеологияга элпеш чок болурунга ажилчы чо-нарны кижизидери — лекция пропагандазын кол утганыш-кымы ол.

Ыңчангаш партия организаастары лекция пропагандазын-га партияны удурутканын улам күштөлдүр, лекторларын харымсалгазын болгаш оларын мергежилни бидер ужу-руп.

Улетпүр болгаш көдээ ажил-агый ажилдакчылары! Колхоз-тарның болгаш совхозтарның материал-техниктиг баазанын быжыглаңар! Көдээ ажил-агый бүдүрүлгезин электржидери-ниң, комплекстиг механизас-таарының болгаш химижиде-риниң, черни мелиорастаары-ның темпирлерин дүргедедиңер!

(Октябрьның социалисттик улут
революциязының 56 чыл оюнга СЭКП
ТК-ның кыгытырларындан).

ТӨРЭЭН ЧУРТТУН БЕДИК ШАННАЛЫ

Октябрь 17-де СЭКП ТК-нын Политбюро кезжигү, ССРЭ-нин Дээди Соведини Президиумунун Даргазы Н. В. Подгорный СЭКП ТК-нын Политбюро кезжигү, ССРЭ-нин кам-галал министрин, Совет Эвиле-линиң Маалым, Совет Эвиле-линиң Маалым А. А. Гречко-го Ленин орденин болгаш ий-ги «Алдын Сылдыс» медалды тыгаскан.

А. А. Гречкога ол бекке ша-налды ССРЭ-нин Чепектиг, Күштерин тургузуу, быжыглаа-рынга улут ачы-хавылазы дээш база төрүттүнген хуңу-ден бээр чедер хараалы-биле холбаштыр ССРЭ-нин Дээди Соведини Президиумунун Чар-лы-биле тыгаскан. Гречко Шаннал тыгырынын байыр-ыг эзулагында элтер Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Громыко, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, Д. С. Подья-ский, М. А. Суслон, Б. Н. По-номарев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капинов, К. Ф. Катусев олар киришкенер.

В. Н. Подгорный шаңналды тыгысып турган. А. А. Гречкога оон амдыралында онзагай хүн дээш, Төрөөн чурттуң бекке шаңналы дээш акы-думаның, ийги байыры чедирген.

Бистин партия, совет улус, ССРЭ-нин Чепектиг Күштерин Андрей Антонович Гречко дээрге шыгарганга шериг на-чалыгы, политиктиг улут ажилдакчы, алдарлыг Совет Армиянын сурагалыг удуруткучу деп билл, оңу бекке-биле үнелер көрүп турарын Н. В. Подгорный чугаалаан.

А. А. Гречконун ССРЭ-нин камгалал министринге болгаш оон мурунда Варшава Көз-үзүш чурттарынын Каттышкан Чепектиг Күштеринин кол ко-мендацияларында тургаш ажил-чорудуулазы дээш, соци-алисттик дөң каттыштырганын шериглеринин дайыч ка-ды ажилдакчыларынын ай-тыргаларыч оон үргүчүн са-галып салышкын дээш Андрей Антонович бистин акы-ду-лаа үнүстүрүшү үзү-биле хүн-дүшүп көрүр турар.

Оон аңгыда Андрей Анто-нович болза Леонид Ильич Брежневтин баштаанын бистин найыралдыг, сыры каттышкан коллективисттик ажилыга улут салышкынны кирип ту-руп кайгамчыкты кижи, при-ципалдыг коммунист деп По-литбюро талазы-биле мында чыгылган оон эштери билл тур-бар бек деп. Н. В. Подгорный улутчылгач чугаалаан.

Социалист Ада-чуртту кам-галары дээш тулушкунуңар-нын шийдерин алдарыг тил-делгедер-биле, бистин Төрөөн

(СЭТА).

Даниянын Премьер-Министри Москвadan чорупкан

Даниянын Премьер-Министри Анкер Йоргенсен бистин чурт-биле тангыяр дээш октябрьн 18-те Москвадан чоруп-кан. Совет чакыткыч чалаалганын эзугар албаның аян-чо-руу-биле Совет Эвилелинде ол чоруп турар.

Данияны болгаш ССРЭ-ниң күрүне тутканы-биле шимээ Внуков аэродромга Анкер Йоргенсенин ССРЭ-нин Министр-лер Чөвүлелиниң Даргазын бирги ораакчыны К. Т. Мазу-ров, ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелиниң Даргазын ора-акчыны В. А. Кириллин болгаш албаның өскө-даа кижиле-ри үдөөн.

Ужудушкун шолуге хүндүлс таңымалын чыскаган болгаш Данияның баш Совет Эвилелиниң күрүне гимне-рин күсүткен.

Анкер Йоргенсен болгаш К. Т. Мазуров совет дайыч-ларың чыскаалың баары-биле эрткин.

Данияның чазанын баштаанын найысаладыг ажилчы чоңарынын чыскаалың аңгы аэродромга үдөөнөр.

Данияны Премьер-Министри-биле кады оңу үдөп чоруур кижилер база чорупканар.

Чыскаалга маанилалар эртин турган кудукчылары бол-гаш шолдерин Данияның база ССРЭ-ниң күрүне тутканын биле, байыр чедирген транспарантлар-биле шимээ турган.

(СЭТА).

ШАҢНАЛДАР ЭЭЛЕРИНДЕ ЧЕТКЕН

Октябрь 17-де «Тээм» сов-хозтун ажил-ишчилеринге шаңнал тыгырынын эзулаа болган. РСФСР-ниң Совхозтар министрствозу биле көдээ ажил-агый болгаш бекке-дир ажилдакчыларын профсоюз ТК-зынын шил-чир Кызыл тутуга база 2400 рубль акша шаңналын ол ажил-агыйга Совхозтарның бүдүрүгө каттыжышкыны-ның килдиз изаалыгы И. И. Ещенко байыраладыг байда-га тыгаскан.

Тоску беш чылдыг ший-тирлэгүш чылыңың баш-тайгы чартыгында көдээ ажил-агыйн пропагандалар бодунуң салдары-биле Россия Федерацияның об-ластарынын, крайларын, АССР-лериниң совхозтарынын аразында калбарган чарык-ша-налды «Тээм» совхоз

К. КАРА-ОЛ,
СЭКП райкомунун
кидиз эргелекчизи.

Улут Октябрың төлөптиг уткуулу!

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелинде

АРТКАН ҮЕНИ ДОЛУ АЖЫГЛААР

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлели бодунуң элчегин хураалыга республиканың улус ажил-агыйн хөгжүдерииниң Күрүне планында 1973 чылдың тос айларында күн-селдизиниң түнелдирин чу-гаалагын көргөн. Бо талазы-биле ийгелдиги республиканың Күр-улан комиссарының даргазы М. С. Салчак кылган.

Республиканың улутпүр продукцияны хой хемчеглерин сайгарар болгаш бүдүрү талазы-биле база күш-ажылды бүдүрүкчүлүг бидерлерини, нити ажилдакчы тран-спорт чүк сөөртүрүңү, күрүне болгаш кооперация салын баран сарылгазын, чоңга ачы-дуза чедирериниң планнары күсүткенин дээр-зин ол хураалга демдегледин.

Ооң-биле мергелештир бо чылдың улус ажил-агый пла-нын күсүдери талазы-биле хой-хей министрстволарың бол-гаш ведомстволарың, хоор-райкушомнарның ажилында улут чептер болгаш чедир кылдынаан чүдүдөр бар.

Улетпүр бүдүрүлгелери, ылаңгыа, «Тудук кезектери» комбинат, Териг-Хаяның мон-гу суу бүдүрүлгези, «Тыва септелге-тудук» трестиниң тудук кезектери болгаш конст-рукциялар заводу, Бай-Хаак-тың хабз заводу дээш ышкын, шүптү тос бүдүрүлгө про-дукция сайгарынын планын кү-сүткөч болгаш 661 муң рубль-лик продукцияны чедир бер-бээ.

Аш-чөм улетпүрүнүң эрге-леи ээртисе сукусунар бол-гаш пиво бүдүрүлгезиниң планын күсүдери хандыраан, эрт-кен чылдың бо үзү-биле деп-изерге павлоу 21,9 хуу эвеш-тиг бүдүрүп үндүргөн.

Чонун амдырал ханды-рылга министрствозу ол-ла үениң иштинде 808 муң кезек туубуну чедир бүдүрбээ, 123 тонна тудук чугайын, 10 муң рубль түнүг бажың иш-тиниң херекселни чедир бер-бээ. Улетпүр-Хем ышкын ажил-агый бажың херексе-лини пландан 115 муң рубль эвештиг кылган.

Оон дөрт бүдүрүлгө куш-ажылды бүдүрүкчүлүг бидерлериниң планын күсүткөч болгаш оон түнелдиге 782 муң рубльлик продукцияны чедир бербээ. Беш бүдүрүлгө барааның продукцияны бот-үзүн ааратканы-биле апаа 781 муң рубльлик артык чар-гылаш үнгөн.

Каа-Хем, Таңды, Улут-Хем районнара улетпүр бүдүрүл-гелерин продукция бүдүрериниң нити планын күсүдери хандыраанар.

Нити ажилдакчы авто-транспорттук техниктиг бот-далы куду деңгеледе болуп ар-тып, пассажирлер сөөртүр ав-тубустарың орукче үнериниң планы күсүткенин.

Хой-хей министрстволар бодурус дээш, кудук насо-зунуң капитал септелгенин кылган, электиг шүгүмүн чарткың. 200 пек чергер кышканын чартып кылган, сөөрткөн сөгүс дүжүр чаа кажааны немей кылган.

Иек кажааларын, бызаа ажаар, чергер өрзөлдери аштан аргаларына малчы-нар Ооржак Болун-оол, Са-рылар Хойтпак-оол, Суван Сулау, Монгуш Сары-оол, Чагар-оол Дадар-оол олар эки ажилдаанар.

Ол кышталарың чанында 200 тонна аяк эки шынар-түн силосту, 300 тонна прес-сэн кол сулазы, четир са-накын болуп сарааткан.

Ам тараа холумактыг кем-перин курдаларын урун-дээш, малчыларын чурт-талга бажынарын септеп доозуп турар.

Оон күш-ажылды чедий-кини ийралың, чоокку чы-дарынын ап көргө мундыг-төрүр 100 баш хойга онза-штыр 1971 чылда 106, 1972—1973 чылдарда 107 хураганын аң. мекки доруктугаш, сов-хозка дужааган. Бир хой-данын дүк алыр күзүлгезин оң-ла чылдарда 1,8—2,3 кг чедирген. Хой ажилыга ол алды чылдын дургузунда ол ажилдаш, совхозка 6400

болгаш ведомстволар, хоор-райкушомнар капитал туду-нуң планын күсүдери та-лазы-биле чогуур хемчеглерин албан дээрин Министрлер Чөвүлелин база демдегледин.

Республикада капитал са-лышкынының планын 87,2 хуу, оон иштинде тудук-монтаж ажилдарының талазы-биле — 94,7 хуу күсүткенин. Оон уламдыда эрткин тос ай дур-гузунда тудук ажилыга бар-кы 8 миллион рубль шензет-кимээн болуп турар.

Чуртталга бажынарын, школарын, урулар албан черлерин болгаш коммунал ажил-агыйның объектилерин тударың болгаш ажилгалта кырларың байдалы онза ба-гай болуп артышкан. «Тыва тудук» трест шүк кварталда ажилгалта кырлар планнаан.

Кызылда беш ханалардан туткан 7000 дөрбөлчүн метр шилдүг чуртталга бажың, сут даңкчыларың болгаш ка-нализацияны чедикен, шко-лары, урулар садан амыгаш чедир дооскан. «Тыва көдээ тудук» трест школа-интернат ийи объектилерин доослаан, Булуң-Чек суурда школаның болгаш Бай-Хаакта улус сулуун бажыңың ту-дуун узамдыктырын туруп берген. Ол-ла трест тудук-монтаж ажилдарың өрткөк үнениң ийитин-биле 364 муң рубльге чедир аараткан. «Тыва септелге-тудук» трест Овур районун Солчурда,

школа, Эринде чунар-бажың болгаш хеп чуур комбинаттың болгаш Мурга-Аксында чунар-бажыңын тудуун шүгүтүп турар.

Демдегестинге чептер дээрге министрстволар бол-гаш ведомстволар, хоорай-кушомнар күрүнеиң пла-нын күсүдери урп, боттар-ынын чыгарышкында бүдүрүл-гелерин, тудуларын бол-гаш организациаларын уду-руткучуларынга чорук ийгеле-чек болганын хөгжүрүп турар дээрин Министрлер Чөвүлели демдегледин.

1973 чылда республиканың улус ажил-агый хөгжүдерииниң планын тос айларда күсүл-дизиниң түнелдирини Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвү-лели чугаалагыл көргөш, ми-нистрлерге, ведомстволар уду-руткучуларынга, хоорайкушом даргаларына — эрткин тос ай-ларын план болгаш алган со-циалисттик хүндүлгелериниң күсүлдизиниң түнелди шы-пкын анализтеп көргөш, ол үе-де чедир кылдынаан ажил-дарын күсүлдизин IV квар-талда мыап-ла чедип алырын хандыраан дааскан.

Бүдүрүлгелерин болгаш объектилерин кышка бек-селени бо чылдың ноябрь 1-ге чедир бүрүп доозуп, ажил-агыйлар болгаш чуртталга чоң олар чүдүлгелерин эргежок курдаларын тургузуу алы-рын чедип алыр ужуруп дээр-зин шийтирде айтыкан.

П. Быковченкога октябрь 25-ми чедир септелген доозарын дааскан. Ол ышкын Бай-Сагаанда байдал оон дээр-дес. Ол коданарын аштан, аргаларында бүдүлгелерин быжыглаан болгаш 6 кижилең тудуужулар эвезоон тургус-кан.

Амгы үеде партия органи-заастарын малчыларын кыш-кы үеде амырал хандыра-лыгын экижидер талазы-биле тускай планын ажилал кы-лып турар.

Малчылар ортузунга эко-номиктиг эге билгилерин өөрдөр бөлүмүн ажилла-рынга таарымчалыг байла-дары тургустун.

Ю. МОНГУШ,
«Россия» совхозта
партбюро секретары.

алдым. Ында кылың алаа чогуур аар-сээр ажилдары бекке доостун. Чай оларынды куксу оларже шыңчыл, хоом дыка күш ады. Мал семис болган тудум кыл-тан хүр чыл ажаар. Колданы-тарын боозалдыга организа-стыр эрткин. Амдызында хар чагыбанда кышкы үеде ажил-дар оларларын байдалын көрүп, шийиткен кылып ал-ган мен. Көдээ ажил-агый ишчилериниң социалисттик чарыкчына киришкен, 1974 чылда улам чад чедийшкен дээш ажилдарын шийтир-аган.

Куулар Седен коданынга куксу ажалганын экижипти-шкан, кышталгашкына хи-намчалыг белеткенип турар.

К. ЭКЕР-ОЛ.

Алтай край. Ол крайда механизатор И. А. Максименков ады суражаан. Ол эрткин чылың «Сибиряк» комбайн-де 2544 центнер тарааны бастыргаш, рекорду түнелди чедип алган. Илья Александровичте мындай шыгаралыг чедийшкенин дээш Социалист Күш-ажылдык Маалыры деп бекке атты тыгас-кан.

Оон рекордтары дементи И. Макси-менковтун хууда херээ эвес турган. Бо кү-зүн ол «Путловский» совхозтук комбай-нер-коммунисттерин бөлүп удуруткан. Совхозтун эң хоочун механизатору И. Ф. Жабин, анык комбайнер М. И. Пу-татин, М. Н. Ходенко болгаш чолаачы А. С. Гулев аңаа кирген.

Ажылды эң таарымчалыг кылдыр организаастап, дуржулганын, мергелдиди мөң-чөп, а эң ылаңгыа — ажил-херекти партияның эзу-биле хандыр көрүп турган, чорук ажил-ишке эки түнелдирин берген.

И. Максименковтун эвезоо ажап алыш-кынын баштайгы хүнеринде-ле крайын механизаторларынын бирги черинче үнгөн. Совхозка ажап алышкынын эң кыска хуусаада дооскан. Ыңчангаш механизатор-лары кожамын «Степной колос» совхозке чоруткан. Коммунисттер ол ажил-агыйга баргаш, далаанын база-ла шыл-пак ийи эзу-биле күсүткенер. Ийн совхозка Максименковтун эвезоо 33 муң аяк центнер тарааны бастырган. И. Макси-менко боду «Сибиряк» комбайн-биле 12 муң аяк центнери ажаап алган.

«Степной колос» совхозтун удуруткучу-лары дуулааны дээш өөрүп четиргенин наерткен.

ЧУРУКТА: И. Максименковтун эвезоо. Солагай талазында — М. И. Пути-тин, М. Н. Ходенко, И. А. Максименко, И. Ф. Жабин болгаш А. С. Гулев.

В. САДЧИКОВТҮН фотоу.

(СЭТА-ның фотохрониказы).

Түңнелди үндүргөн

Партияны Бай-Тага рай-комунун бюроу болгаш ажилчы чоңар депутаттары-нын район Совединин бүтүскө-чи комитети көдээ ажил-агый ажилдакчыларын соци-алисттик чарыкынын үшү-кү кварталда түнелдин үндүргөн.

Районда ажил-агыйлар аразында чарыкша «Тээм» совхозтун ишчилери дээр черин ээлеп турар деп, бюро болгаш кушомко демдегледин. Ук ажил-агый күрүнеге эът садарынын тос айларда пла-

нын 121,6 хуу, сүттүүн—107,5 хуу күсүткен болгаш дүктүн чыл планын 93,7 хуу чедирген. Тараа садарынын планын база-ла ажилган. Ы-чадза-лаа социалисттик чары-кын ийгелдирин бүрүн күү-сеткен ажил-агый чок деп көргөш, СЭКП райкомунун болгаш райкушомунун шийтир Кызыл тутугу болгаш акша шаңналын байы-даа ажил-агыйга тыгысас деп шийтирбээ.

Б. БАРБА.



Алтайның муракчы механизаторлары

АЛТАЙ КРАЙ. Ол крайда механизатор И. А. Максименков ады суражаан. Ол эрткин чылың «Сибиряк» комбайн-де 2544 центнер тарааны бастыргаш, рекорду түнелди чедип алган. Илья Александровичте мындай шыгаралыг чедийшкенин дээш Социалист Күш-ажылдык Маалыры деп бекке атты тыгас-кан.

Оон рекордтары дементи И. Макси-менковтун хууда херээ эвес турган. Бо кү-зүн ол «Путловский» совхозтук комбай-нер-коммунисттерин бөлүп удуруткан. Совхозтун эң хоочун механизатору И. Ф. Жабин, анык комбайнер М. И. Пу-татин, М. Н. Ходенко болгаш чолаачы А. С. Гулев аңаа кирген.

Ажылды эң таарымчалыг кылдыр организаастап, дуржулганын, мергелдиди мөң-чөп, а эң ылаңгыа — ажил-херекти партияның эзу-биле хандыр көрүп турган, чорук ажил-ишке э



Д. ДОРЖУ,
Тес-Хем ылаш ажыл-агый
черинин кол инженер.

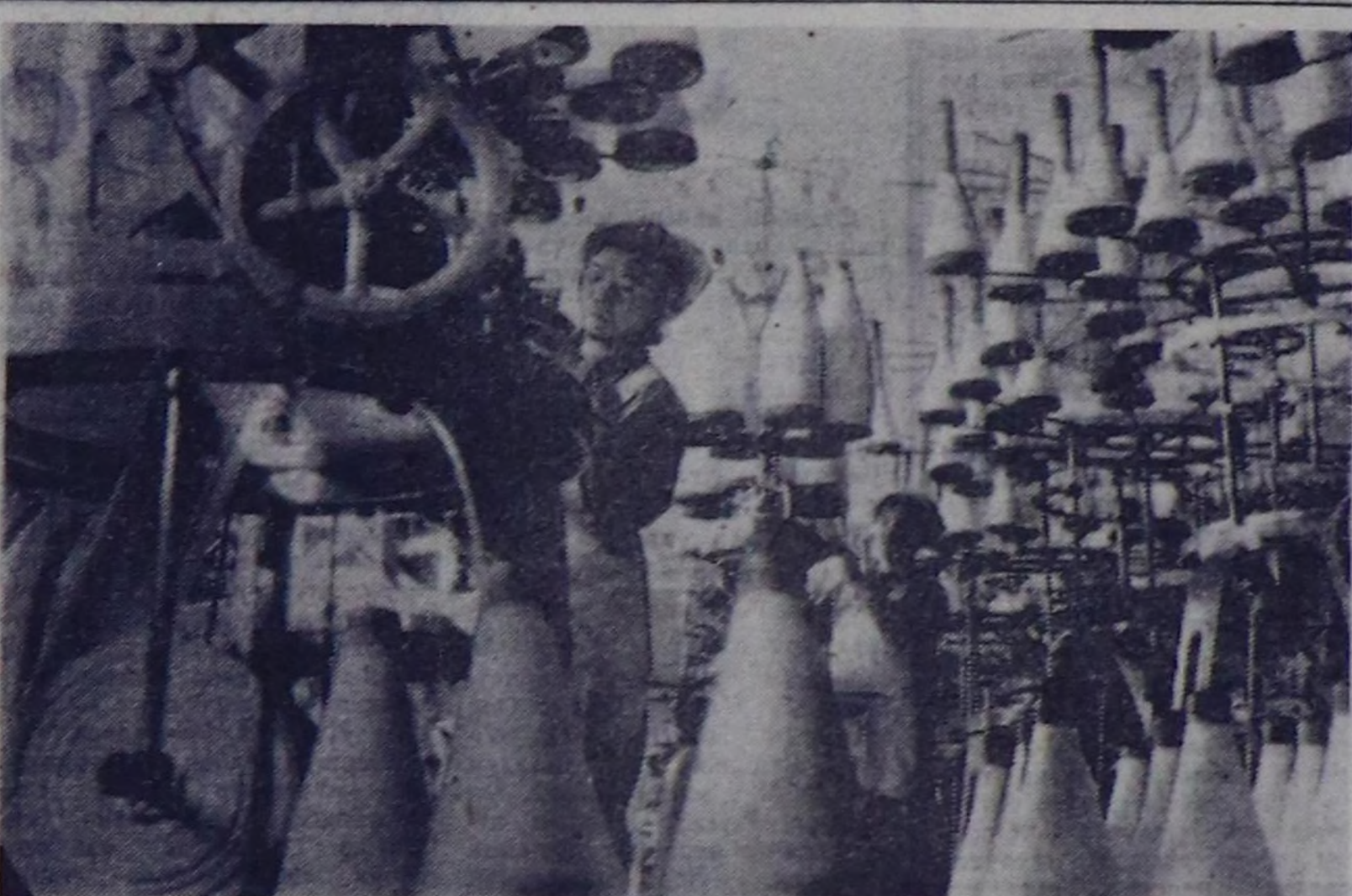
билэ биллэ-мергэжилдиг ки-
жилер чедэһиньден ажил-
нишке шалтхатыг үтүдлер бо-
ла таварылг турар. Бо сал-
бырған ажил-жилы башкыры-
турған агроном эш Г. Бала-
чын каш хонук бургунара эс-
кээр ажилдыра-билэ чорут-
кал. Чыгырагалыг дөвс-
көһү сунат-сунат кылар-
рың айттыры база чорутуу-
лыг шийитиреттиний турар.
Честерини дэрий көк кыл-
гаш, бо эки эгелээһини че-
дичилг улаңчылар бол-
2—3 чыл болгаш Ком-Тер-
шинавы чедилиһиңа ылыг
эргекч чулуа эм-кат-чы
адамны аманат-бөл бер-
гелээг дээрнэг бузурел
уаг.

С. МОНГАЛ.

(Бистид корр.).

КП ТК-зынын Политбюро ке-
жигүүү Армандо Харт, ТК-
нын секретариат кежигүүү
Фауре Чомон, хөй-иний орга-
низацияларынын хөй санын
төлээлекчileri киришкен.

удур, айбын дээш, Израиль-
днй база Падестинанын араб
улузунун-даа аймал чок чо-
руун болгаш дүрүм ёзуугар
эргелерин хандыры дээш
моон-даа сонгаар демисежир
апаарын ИКП ТК медеглээр



Көрей Улус-Демократтыг Республика-
ның пас-тааы будурулелеринде эрги-
жираз ден-герекселеринде чаартып, жа
технологияны нөпөрдөй турар. Алды
чыл планының төңчүсүндө республикага
500 миллион метр ажы пестерни будур-
чурунта: Хамхынның пас-тааы «ком-
бинадында. ЦТАК—СЭТА-ның фотозу.

ДАМАСК. (СЭТА). Израилдин эжелеп алганы девискэрлери хостаары даш демселесэ быжыр турштут болгаш динтиргиле болуучуе улушту Сириянын президентини Хаззед-Асад Дамаскын радио, телевидениези дамчыштыр кыйгырган.

Он хун дургузуда эркен дымгым туучушкунарнын езизде Сириянын шериглери эркен быжыр турштут болгаш

маалыр-шуургузун кергуске. Дайзынын улуу шавар халашкынын доктааткан болгаш динирг куш, техника таалым-де улуг когаралаг тавары каш, дайзын аткаарлар уужураг таварышкан деп, президент демделээн.

Х. Асад Сирияга өске чуртарин дэткиме, дууламдык көргүзү турарына өзүлеме тиргисин илерегиле чуулгала.

ВАШИНГТОН. (СЭТА). «Израильца дүргөн көздөдүр турар когаралардын четгелээр чыккычы» АКШ, апаа чаа 150 «М-60» танкына бээр деп, чаа-тактан албан четтеринден билдинген барымдаа болду-раш, «Вашингтон пост» солун дыйнаткан. Америк парламент-те дыйнаткан барымдааларын ёзуугар алырга, Израильче «Фантом», «Скайхок» самолёт-тары боташ өскө-дөө шериг техникаын база чорудуң берип турар.

Олары апарып бээрин америк транспорт самолёттары

АКШ-тын Азор ортулуктары- да базазын таварты «агага көвүрүү» дамчыштыр бот- дырып турар.

Вирджиния штатта дала- өртөлсү Норфолкта израи- лий «Абн дэ» суднога «Скайхок» самолёттары, танкылары бо- лаш жужу чула ботомбазар чудуруп берип турар деп, формация агентиледеи дый- наткан. Вирджиниянын а- раалбаар башкарыкчыларынын каттыгышкынында билди- генин ёзуугар алырга, ол су- нуу далай өртөлсүнгө бодуну- тугу ку чөчө бөлгөн.

Ирак-узак-да булла, совет киши бүртүзүп чүрөгө чоок ол чүртүп кийилеринин дугалы, оон фашисттер үзүткүндөшкөнөөр тавар-кыш турар узугу болуп кеткен, киши болдурунда онуктуерин арынарына тозды-бызды кыты, оларын Советтер чүртүп чаа амыдаарды тургузарыга Дуалаалы дашы чүрөктүн кызымдады өөрүп четтирип тургаа узукун амыдаары болур. Ол кайгачыктыгы өрөс-диди кижиерин дугалып кыттып келген: хосталгады кара-бызды көргөн Чалины узугу көрүлдү-дү, оларын турга-орунун сый шаап-даш шыда-ды дээрине бузурд улам быжыра.

Москва. Б. ГИЩЕНКО.

Моол чогаалчы Л. СОДОВ.

ПУЛЕМЕТ ЧҮГЕ ЫЙТАВАЙН БАРГАНЫЛ?

РАССКАЗ

Чайгы дымтамаганым
хүнөөрү өгөлөөр биле-ле
төрөң чөмчө даайым Лу-
сан сүткө чорупкан мең. Ооң
аалымга элөөн каш хонган
база бир дайым болур
Намсайың аалымга айт-
тыңмыс.

Хүн акарыңча чооктулай
бергенде, айттарыңча туру-
пкан, Селенга арай деп-ле
келип келдиңиз.

Өскөргөндөн арай оза-
лаш төрдө чөмчө кырган
терек-биле бир доска ийн
оваз-дорурак мээң согуура-
лымна хаара тула берди.

— Дөө чүү дээр силер?—
деп айттыңар.

Дайым кезек пада мыт
чөк чораш, оюңум чугаалай-
дыр.

— Хөөрлөр-дир, Бистиң
чүртүвүсүна чоңуң эрге-ча-
гыраам дээш демисекин чо-
рааларың аразыңдан ийн
кижнн мында хооруктукен.
Силеринч бөгүңү тайбың
болгаш аас-кеңиктиң чүрт-
талган дээш хой-ле хан
төгүлгөн болдуру ийн. Ол
бүгү болуп турар шагда бо
теректер-даа чаш, а мен база-
да азия-чалыс турган мен...

...Чылаа таптыган ак
гаардейлерин арткан ба-
луктери дүү-далаш-биле ат-
каарлап эгелзэн. Ынчап моол
болгаш совет ийн отрядтың
орук баштаңчыларыңа ук
чөр чүртүгү Луван биле Сам-
данни тоңулаан. Ынчап
арт Самдан Кызыл Армия-
ның отрядыңга кыро берген.
Оларын сарыг бышты, узун
Олово деп аттың оруа калың
командылап туураң. Калың
Самдан оюн шыгыңаңга кир-
ге берге, Олово анык эр-
ең колдарын дымчыт тут-
тушаң, мөгө-шымыр оолте
айтыкш, чугаалаң: — Таны-
жым аз пулеметчү Андрей-
дир, сен оң дузалакчың
болур сен...

Куураара берген шөргө хой-
лең Андрейниң дөмгөм хо-
роңге көпөтүлгөң оорулайың
чораш мыкшың кылдыр са-
гындырган. Ол оорушкучуг
хүлмүрүбүшкөн. Самданче
холун сунган. Самдан мн-
чаар көп-көпөргөн пулеметчү
Андрейни чоок дузалакчың
апарган.

Кимга-даа билимнес өң-
мөң кокады-биле кымыл шө-
ргөлерин Самдан ээстийнес
баптап чораш. Оларын эр-
тип чораш оруу шыпаң-ла
ымка берге болган. Чамы-
калар, улут-улут даштар,
чылаң өтөс шыргайлар-даа
таваржыр турган. Кижилер-
даа, айттар-даа барык туру-
пкан. Дайымчылар Селенга
хемини арыг, кылаң суун
суксун хандыр далаш-биле
ижиң алган, чөргө дымташын
тыктыкшынар. Удаааңда
«Бөө-чөпсөөр ашпаң, арым-
лаңар!» деп чаа команда
лыңгалган. Дайымчылар ол
дузалакчы күссөңип ирши-
көшөр. Андрей биле Самдан
бир бичи орулаашка пу-
леметчү чаап, сайгарып ор-
тайнар.

Бир-ле катап арт кыры
чөргө келгеш, билимнес бо-
далче шымыр берген Андрей
көпөргөн Самданга айтты-
ган:

— Саяң кадайың бар бе?
Самдан чү деп харыялаар-
айын тыкпаң. Ол та-

аштарың доктадыкшынар.
Ол үеде доскууда чораш
айтың шериглер халдып кел-
ген. Дайзының рота хире
шериглери Селенганың Ху-
винг дээр кезин-биле эртер-
дир деп олар дыңаткан. Ко-
мандиринч дужаалып өзугаар
кызыл шериглер хеминчирин
дургаар турушту эзелкен.

— Актар кезиге бөлүү-биле
депид келирге, оларын хем-
че чыгааш, апаа чок кылыр
эвеспе. Чангыс-даа дайзынын
дырч чорудуп болбас. Бир
эвес дайзыннар хемин кезе
бээр болза, оларын бүзээлте
депид сывыра бээр бис...—
деп, Орлов дайымчыларга чу-
гаалаан.

Дайзыннар үр манатпаан.
Олар хемге бөлүү-биле сым-
арлашып чедип келгеш,
аразында чугаалашып турар
аразында оларже халлаш-
кын күчүлүг тураалаш-
кын-биле эгелзэн. Дайзын-
нар хемге чыгаалканын би-
лип каан, корткан казактар
эрикче эжиндирип кааннар.

Ынчан теректер аразында
Андрей биле Самданниң пу-
леметчү үзүктө чок тарба-
дашыккын эгелзэн. Октар
дайзыннарга боолар бөзип
чай берзэн. Кызыл дайымчы-
лар дайзынын сүрүпкөн. Уда-
ааңда актар хеминч өске
таалазында маштар аразында
көзүлбөй барган. Андрей биле
Самдан пулеметдугаа тус-
кай ыяш «хемжигеш» белет-
кэш хемин кезер деп чорла,
артында алгы-кышкы, айттар
даваннарың даштары
дыңналган. Оларның кырыңче
ак-гаардейлеринч отряды
хөмө кел чораш. Өлүктөр
карак чивеш аразында пу-
леметчү деңир салган, дайзын-
ны хайыра чогу-биле боолай
бергенер.

Дайзыннар оларын билиң
каан кара-турааңда чаза
тазырып эгелзэн. Элзэн хан
минута эрткенде октар төң-
ген. Ийн дайынчы бот-ботта-
рыңче көрүшкөнэр. Оларын
каратарында девелдеп
корткан шинчи бөзип чок
болган. дайзыны олар ди-
ринге дүжүп бергенер.

Андрей карманында таак-
ны хавы уштуп экелгеш, со-
лун быжыңдыгыңга көзөшпөй
орай берген. Таакпылап
алганнар. Оон соонда ку-
суктажыкшынар. Андрей пу-
леметчүне параш кыгаш
оң чамың ушта соп алган.
Ол үеде ок оң экинче дээп-
кен. Апаа дузалаар дээш ха-
лып орган Самданниң сынык,
ханың хол кусактапкан.

Андрей биле Самдан бот-бот-
тарында так туттулупкан
аткаарлап органнар. Актар
өөрүшкүлүг буруңгаар хал-
чип кел чорашнар. Олар кы-
зылар ам дүжүп бээрн ол-
дур, силерин калчар эвес бис
дээшлэг бүзээлте эгелзешнер.
Андрей биле Самдан так кус-
пактажып алган, мырдайы
хеминч эринге чедип кел-
геш, Оларның алаанда да-
жыг дем эргитилебашаң,
хайныт чыккан. Дайзыннар
оларын долгаандыр бүзээлте
келгеш, өлпүктөр колдарың-
даа так туттулуп алган,
баглан каан чүве лег, дажыг
сүткө халы бергенер...

«(МООЛ) ДЕП СЕТКҮҮЛ-
ДЕН»

Командирлер дорзача ху-
рал эрттиргенер. Мындай
шештүү үчүн: отряд ийн
үстүп алыр, бирээзи Селе-
нганы өөрү чоңташ дайзын-
биле тулур, а өскөң-хөй
самың отряд Хангайны эр-
теш, актарың бүзээлээр.
Алдыгы ротаның мурунуга
пулемет чүдүрүп каан айт-
чкен Андрей биле Самдан чо-
туп чораш. Селенганың эрин
көстүп келген. «Туруңар!» деп
команда өзугаар дайымчылар

ЧАА «ЗАПОРОЖЕЦ»



Запорожский «Коммунар» автозаво-
дунда чаа хевиринч «ЗАП-968—А» «Запо-
рожец» дээр элзэн хий автомашиналарын
кылып үндүргөн. Ол машиналарда 45 ая
күштүг моторну тургускан. Ол шақта 125
километр дүргөн манпал болур. Оон при-
борлар самбыразын солаан, иштиги хевир-
инч картан, одалга болгаш чырыкты
системазын сайыраткан. Машинаның даш-

тыкы хевирн каас-чараш болгаш таарым-
чалыг апарган.

«ЗАП-968—А» деп автомашиналарын чаа
1974 чылда эгелзеш калба-биле кылып
үндүрер.

ЧУРУКТА: «ЗАП-968—А» хевиринч «За-
порожец».

А. КРАСОВСКИЙНИНЧ ФОТОЗУ.
(СЭТА-ның фотохроникасы).

ЧАА КИНОЛАР

Октябрь айның ийги чар-
тым — чаа кинолар талды-
биле «дүжүктүр» болуп ту-
рар. Оон тодаргай кижизең
Кызылдың кинотеатрларында
хүн бүрдө астынып турар
чаралардан көрүп болур.
Ынчанга ол киноларның
чамдыккын-даа болза, чо-
тум чүңү чугаалап турарын
доңчулап таныштырайың. Чүгө
дээрже олар удаас район-
нарга үнүп эгелээр болгай.

«Чаагай сеткилдиг адам-
ытар» деп тоожу 1967 чылда
«Юность» журналга парад-
тагылаң билдирилген. Оон
автору Ф. Иасекин. Ук тоо-
жу — Ленинниң комсомолдуг
шайылың алган болгай. Ол
тоожуну өзүңгөр илалыг ат-
тыг дөмгө экраның фильмин
үндүргөн. Дем Мирскийниң
тургусканы бо фильмен
20 чылдарың оолдар, кыс-
тарыңч көдзөгө коллектив-
зация үезинде демисекин
соңуурган коор силер. Кино-
ла ролларың Москваның
болгаш Ярославльде театр
училищелерин дооскан анык
артистер ойноп туралар.

Алган чогаалды Л. Дефо-
нуң «Робинзон Крузондуг
амырдыла болгаш оң эл-
депигт ужураалары» деп чо-
гаалы 250 ажыг чылдарың
дүргүзүңда бүгү делегейниң
улут, биче кижилерин со-
нуургадып келген. Оон кү-
жү — чогаалдын кижиге
гым болуп турарында. Ук
чогаалаг үндөлзөш, Осе-
саның кинохудожысы чаа кино
будурун үндүргөн. Робин-
зонниң ролон Леонид Кура-
лев ойноп турар. Ук фильм
Кызылдың кинотеатрларында
үңүп турар болгаш район-
нарга удаас чеде бээр.

Эл ортулукка, кара чаас-
каан, 28 чылдарың дүргүзү-
ла болдустун аар-берге
«аажызы»-биле демисекин,
амырдыл дээш чүктүлүг
туржуп келген Робинзоннуң
дугайында соңуурган көөрү
— улут, биче көрүкчүлөргө
кузеньяг болуру чугаажок.

А. Довженко аттыг кино-

студияның «Борта чурттаар
бис» деп уран-чечен фильмин
база-ла содун киноларын
бирээзи. Ук кинонуң кол маа-
дыры — партком секретары
Яков Чигирин. Чигиринниң
ажылыңга элзэн хой бергелер
таваржыр. Ынчалзажок ол
чон-биле быжыг харылазын
тудуп, кижилер дугайында
доктамаал сагыш чоңоалач
болгаш өзүлүг удуртукчу шы-
нарын көртүзөр. Чангыс со-
сбие чугаалаарга, партком
секретарының бидилгич, шит-
тирлэг ажилчорулугазын
бо кинодан көөр силер. Чиги-
ринниң ролонда — ар-
тист Николай Мерзликин.

Шеригте алаан эрттиргеш,
үш экишкилер район төрү
хоорайжыгышка чедип ке-
лирер. Оларны чаа чер,
солун кижилер-биле таны-
жылгазы эгелээр. Оон кадыл-
да Софийка дээр чараш кыс-
ка база таваржырлар.
Экинчилеринч бирээзи —
Павел ол кысты күзеп, дилеп

чораш кижизең ол кылдыр
билип, мыакшың бээр. Ол
урут шеригте таныштыг. Бо
бүгүңү дугайында «Серафим-
ниң бажыны» деп кинода чу-
гаалап турар. Ук фильмин
«Молдава-фильм» киносту-
диязы үндүргөн.

«Ватерлоо» — «Мосфильм»
(СССР), Дино Де Лаурентис
(Италия) киностудияларын
үндүргөн, 2 сериялыг, төгү-
лүгү киноларың бирээзи.
Оон режиссеру С. Бондар-
чуктуң чугаалы-биле алырга,
«Ватерлоо» — «Дайын» бо-
гаш тайбың деп хой серия-
лыг фильминч улаачымы, Ыла-
ка тема — кижиге болгаш
дайын. Ийн-чалгыс кижилерин
өскүткен дайымын
чонга аар-берге уржук-
тары чедирерч, чоңун тө-
рөң чери дээш демисекин бо
фильмде чугаалап турар. На-
полеоннуң эң соолуг буураш-
кынын кинонуң калр бүрүзү
чугаалап турар.

Л. КАБАКОВА.

Республиканың киноэкраннарыңга



ВЕЛИКИЕ ГОЛОДРАНЦЫ

«Чаагай сеткилдиг адам-ытар» деп кинону удаас көөр
силер.

олаларга мергежил шилип
тоңулап айттырын чугаа-

М. МОНГУШ,
«Шынның» тускай корр.

А Ж Ы Р КУУСЕТКЕН

Тываның хергерлекчелер
инженерининч фотоу-ком.

Азия чурттарының музыка индири

АЛМА-АТА. (СЭТА-ның корр.). Казахтың Абай аттыг Опе-
ра болгаш балет театрының 20 ажыг күрүнелеринч уран
чүүл ажылдакчылары октябрь 17-де чыылганнар. Аңаа Азия
чурттарының музыка индири деп ужуражышкынынч ажы-
дышкыны болган.

ССРЗ-ниң Композиторлар земелиниң баштаар чериниң се-
кретары, ЮНЕСКО чанында делегейниң музыка Чөвүлелиниң
оралачы президентизи Б. Ярустовский эге сөз ап, чүве чу-
гаалаш, Азияның улустарының культуразын бот-боттары-
га чокулаштырыңаңа, улусчу, классинигт болгаш амгы
үениң музыказының эң дээр чогаалдарын негиздеринге
ол чыгыштың улут ужуру-дузалың демдеглзэн.

Казах ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының ора-
лаччызы Н. Билиаев республиканың чазааның өмүззизинден
ужуражышкынынч киржикчилеринге чүрөктиң ханызындан
байыр чедирген.

Индий эртемден Н. Менон Азия чурттарының композитор-
ларыңа болгаш хөгжүмчүлөринге изиг байыр чедирген.
Азия чурттарының культура талазы-биле эң дээр чедимш-
киннерин пропагандалаарыңа бо чыыш хөйү кылыр умур-
луг деп ол демдеглзэн.

Оон соонда чогаалдары дыңнап эгелзэн.
Музыка индири деп ужуражышкын беш хүн үргүлчү-
лээр. Совет уран чүүл өмүззизинден Ортаа Азияның, Зака-
вказье республикаларының, Казахстанның, Ыраккы Чан
чүңүгү улустарының композиторларының чогаалдары ында
кирип турар.

«Телевидение»

ОКТАБРЬ 19-ТА

МОСКВАДАН 13.30—Программалар дамчыдыгызы. 13.35—Медээлер.
13.45—Өңүгү телекөргүзүгү. Урутарга. «Колокольчик» театр
өңүктөрүн чалап тур. 14.15—«Бүгү-ле сеткилдиг». Ко-
пейка хоорайың шактылары-биле ужуражылга. 16.00—Эр-
текинни болгаш техниканың чугула айттыргалары. «Эртем-тех-
никтиң революция болгаш кижиге». 16.30—Концерт. 17.10—
Өңүгү телекөргүзүгү. Хенжаларың телекөргүзү. «Чартык ке-
зээ шымың». 17.50—18.00—Чапсар. 18.00—«Уес». Информа-
стың программа.

КЫЗЫЛДАН 18.30—Телемедээлер. 18.45—Телемедээлер (орус дылга).
18.55—Чаралалар, реклама. 19.00—«Эш инспектор». Кыска
метражтыг фильм.

МОСКВАДАН 19.05—Н. Кондратьев ырдап тур. 19.30—«Эртем — каа-
ажыл-агымың». 20.00—Өңүгү телекөргүзүгү. «Инженер Гари-
ниң бойлааны». Хөй сериялыг уран-чечен телефильмниң баш-
тайгы көргүзү. 3-ку, 4-ку сериялары. 22.10—«Эрчим аял-
дар». 23.00—23.30—«Уес». Информастың программа.

Редакторнуң оралакчызы М. Н. СМЕРНОВА.



ОКТАБРЬ 19-ТА

«НАЙЫРАЛ»: «Уткөчкилер хартаачымы Аңжалык» 9.30,
11.25, 13.20, 15.15, 17.10, 19.05, 21.30 шактарда.
«ПIONEP»: Киночымыды 9.20, «Довүңүктээң кижиге» 11.00,
13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 21.00 шактарда.
«КАА-ХЕМ»: Киночымыды 10.00, «Монолог» 15.00, 16.50,
18.40, 20.30 шактарда.
«ВОСТОК»: Киночымыды 10.30, «Робинзон Крузондуг ам-
ырдыла болгаш эдепигт ужураалары» 15.00, 16.40, 18.10,
20.30 шактарда.

Алдык-кыс Достоевна Хертектин 1968 чылда Бай-Тайга
районун Шуй ортумак школазын доосканынын дугайында
№ 086208 аттестадманың чиктенин барымдалааш, ову күш чок
деп санаар.

Солун неделяда 6 катап үнер

Пар. ама 2. Тираж 15.953 ЧАГЫГ № 2320.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ
АДРЕЗИ: 667000

Кызыл, Шетипилин-Кравченко кудумчузу, бажы № 3. ТЕЛЕФОНАРЫ: Редакторнуң 24-63, редакторнуң оралакчыларының 35-24, пропаганда
килизииниң 23-54, харысалгалыг секретарының 23-35, партияж амырала килизииниң 37-13, культура килизииниң 23-54, каага ажа-
агы килизииниң 21-47, үлөтүр килизииниң 22-64, чаага килизииниң 41-27, информация база совет тургүзүг килизииниң 20-60, бухгалтерияны
31-75, корректорларының 27-41. Солун келбейн барганда 32-75 телефонче долгаар.

Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлелиниң Ном үндүрер чер, полиграфла болгаш ном садының талазы-биле өргөлдөлгөң типографиязы. (Кызыл Шетипилин-Кравченко кудумчузу бажы № 1). ТС—01119.